

21.08.2020

Asia/4

§ 120 HKL:n talouden osavuositarkastus 1.1. - 30.6.2020

HEL 2020-005318 T 02 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen (HKL) johtokunta päätti merkitä tiedoksi HKL:n osavuositarkastuksen 1.1. – 30.6.2020.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL osavuositarkastus Q2 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Raportointikauden merkittävimmät tapahtumat

Koronaviruspandemia

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia vaikutti maaliskuusta alkaen merkittävästi myös HKL:n toimintaan. Matkustajamäärät supistuivat normaalitilanteeseen verrattuna yli 70 % ja HSL:n päätösten mukaisesti keväällä myös metro- ja raitioliikenteen tarjontaa supistettiin. HKL toteutti lukuisia oman henkilöstön ja matkustajien terveyttä varmistavia toimenpiteitä. THL:n kehotuksesta HKL myös aikaisti kaupunkipyöräpalvelun aloitusta. Koronaan liittyvää toimintaa johdettiin kevätkaudella päivittäin pidettävien etäkokouksin. Syyskaudelle metrolinjojen ruuhkaliikenteen operointiaikoja laajennettiin 3,5 tunnilla, jotta metrossa olisi mahdollisimman hyvät edellytykset matkustaa riittävän etäällä toisista matkustajista.

HKL:n tavoiteohjelman kehittämissuunnitelmat

Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021 hyväksyttiin 27.9.2017 kaupunginvaltuustossa. Joukkoliikenteen pitkän aikajänteen kehittämisen kannalta olennaisia ovat mm. tavoitteet kestävä liikunnan edistämiseksi sekä linjaukset Vihdintien ja Tuusulanväylän kaupunkibulevardien ja Malmin raitiotien suunnittelusta. HKL:n valintoja suuntaa myös Helsingin kaupungin tavoite edistyksellisyydestä digitalisaation hyödyntämisessä.

Helsingin kaupunkistrategian lisäksi HKL:n tavoiteohjelma vuosille 2016-2024 luo perustaa HKL:n toiminnan kehittämiseksi. Tavoiteohjelmassa määritellään HKL:n strategiset tavoitteet ja niitä toteuttavat toimenpitekokonaisuudet eli kehitysohjelmat. Voimakkaimmin toimintaa ohjaavina kehitysohjelmina olivat alkuvuodesta henkilöstöohjelma, turvallisuuden kehitysohjelma, operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma sekä omaisuudenhallinnan kehitysohjelma. Vuoden 2020 loppupuolella on edelleen tarkoitus käynnistää tavoiteohjelman päivitys, jotta tavoiteohjelma yhä paremmin vastaisi toimintaympäristön muuttuneisiin haasteisiin.

Raitioliikenteen liikennöintisopimus

HKL:n johtokunta jätti kokouksessaan 13.9.2018 HSL:lle tarjoutumisen Raide-Jokerin ja kantakaupungin raitioliikenteen liikennöinnistä. Tarjoutumisessa HKL esitti raitioliikenteen operoinnin hintaa nykytasosta edelleen alennettavan, mikä perustuu HKL:n vahvaan työhön kustannustehokkuuden kehittämisessä. Raitioliikenne on HKL:n pitkäjänteen tuottavuuskehitystyön johdosta jo nykyisin 15 % 1990-luvun puolivälin kustannustasoa edullisempaa, kun esimerkiksi vertailukohtana bussiliikenteen kustannustaso on samassa ajassa kilpailutuksen myötä alentunut noin 10 %. HSL:n hallitus päätti toukokuussa 2020 käynnistää neuvottelut HKL:n kanssa Raide-Jokerin liikennöinnin käynnistämiseksi ja kantakaupungin raitioliikenteen sopimuksen jatkamisesta. Neuvottelut alkoivat kesäkuussa jatkuen arviolta vuoden 2020 loppuun asti.

HKL:n hallintomalliselvitys

Kansliapäällikön asettama HKL:n hallintomuotoselvitystyö päättyi vuonna 2019 esittämään HKL:n yhtiöittämistä yhtenä kokonaisuutena. Kokonaisvaltaisena infra, kalustosta ja liikenteestä vastaavana yhtiönä HKL voi tuottaa yhteiskunnalle mahdollisimman suuren arvon mm. eri toimintojen välisiä synergioita hyödyntäen. Yhtiömuodossa HKL pystyisi myös palvelemaan kaupunkiraideliikenteen seudullistumisen tarpeita paremmin. Metro ulottuu jo Espooseen, Raide-Jokeri tuo Espooseen ratikan ja Vantaalla on suunnitelma raitiolinjan toteuttamisesta Vantaalle 2020-luvulla. Mahdollisen yhtiöittämisen valmistelu on alkuvuoden

21.08.2020

aikana edennyt kaupunginkanslian ja HKL:n yhteistyössä mm. henkilöstöasioita, investointiprosessia ja taloudellisia mallinnuksia koskien. Myös Espoon ja Vantaan kanssa yhteistyössä tehty seudullinen raitiotie- ja metroselvitys valmistuivat alkuvuonna ja näiden jatkona käynnistettiin seudullisen kaupunkiraideliikenneyhtiön hallintomallia arvioiva työ. Päätöksen mahdollisesta yhtiöittämisestä tekee kaupunginvaltuusto. Yhtiö voisi aloittaa toimintansa aikaisintaan vuonna 2021. Mahdollisesta seudullisesta yhtiöstä päättäisivät Helsinki, Espoo ja Vantaa ja toteutuessaan se voisi aloittaa vielä 2020-luvun ensimmäisellä puoliskolla.

Länsimetro

HKL on yhteistyössä Länsimetro Oy:n kanssa kehittänyt toimintamalleja länsimetron infran hallinnan hoitamiseksi niin yhteiskunnan kuin infran omistajan kannalta mahdollisimman hyvin palvelevasti. HKL hoitaa länsimetron infrastruktuurin kunnossapitoa ja huoltoa Länsimetro Oy:n kanssa tehdyn vuodelle 2020 päivitetyn yhteistyösopimuksen perusteella. Lähtökohtana yhteistyössä on, että kantametron ja länsimetron infra muodostavat yhden pääkaupunkiseudun metrojärjestelmäkokoisuuden, jota kunnossapidetään ja huolletaan yhtenä kokonaisuutena. HKL ja Länsimetro Oy seuraavat sopimuksen toteutumista yhteisesti sovitun mittariston avulla. Mittaristo osoitti HKL:n onnistuneen alkuvuodesta tehtävissään hyvin.

Raide-Jokeri

Raide-Jokerin infrahankkeen toteutus eteni alkuvuodesta aikataulussa. Ennusteen mukaan ollaan pysymässä myös hankesuunnitelman mukaisessa kustannusarviossa. Rakentaminen on kesäkaudella käynnissä lähes koko 25 km pitkän linjan pituudella. Merkittävin riski projektille on Patterimäen metsässä raitiotietunnelia varten tarvittavista puidenkaadoista tehty valitus. Uudenmaan ELY-keskus myönsi 9.7.2020 luvan poiketa luonnonsuojelulain mukaisesta liito-oravan suojelusta Patterimäen puistossa Raide-Jokeri-pikaraitiotien rakentamisalueella. ELY-keskuksen ratkaisusta on kuitenkin edelleen mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen ja asian käsittely saattaa edelleen venyä, jolloin asialla voi olla vaikutusta projektin kokonaisaikatauluun ja kustannuksiin.

Raide-Jokerin varikon rakentaminen käynnistyi alkuvuonna maanrakennustöillä. Raitiovarikon paikalta pois siirtyvää bussivarikkoa korvaava bussivarikko metrovarikon eteläpuolella otettiin käyttöön toukokuussa 2020. Raide-Jokerin kalustoprojektin ensimmäinen vaunu toimitettaneen Helsinkiin loppuvuodesta 2020.

Muut hankkeet ja päätökset

Kruunusillat-hanke on jaettu kahteen osaprojektiin (siltaurakka ja allianssiosuus). Siltaurakan suunnitelmat ovat valmistuneet lukuun ottamatta Kruunuvuorensillan suunnitelmia, jotka olivat alkuvuonna vielä viimeistelyvaiheessa. Kruunuvuorensillan suunnitelmien ulkoinen tarkastus on käynnissä ja urakan kilpailutusta valmistellaan. Allianssin toiminta käynnistyi joulukuussa 2019. Allianssin kehitysvaihe 1 (organisoitumisvaihe) saatiin päätökseen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana ja kehitysvaihe 2 (suunnitteluvaihe) on alkanut. Kehitysvaihe jatkuu vuoden 2021 alkupuolelle. Molempien osaprojektien rakentaminen voi alkaa arviolta vuoden 2021 aikana ja yhteyden avaaminen liikenteelle aikaisintaan vuoden 2026 aikana.

Kalasadaman raitiotiehanke toteutuksen allianssin palveluntuottajat valittiin huhtikuussa ja hankkeen kehitysvaihe käynnistyi kesäkuussa 2020. Raitiotiehanke on jaettu kahden allianssiryhmittymän kesken. Hankkeen bigroom-työskentely käynnistyi rajoitetusti kesällä 2020. Hankkeelle valmistellun viestintästrategiaa mukaisesti hankkeen nimenä on Kalasadamasta Pasilaan -hanke, joka käsittää hankekokonaisuutena Nihti-Pasila raitiotieyhteyden rakentamisen sekä jatkosuunnittelussa tarkentuvat liittyvät hankkeet kuten katualueen rakennustyöt.

Ruskeasuon raitiovaunuvarikon toteutuksen valmistelu jatkui alkuvuoden aikana. Hankkeessa on päädytty etenemään KVR-urakkamallilla ja alkuvuodesta valmisteltiin urakka-aineistoa sekä viimeisteltiin hankesuunnitelmaa. HKL kävi neuvotteluja hankkeen rahoituksesta kaupunginkanslian ja HSL:n kanssa, jotta hanke voitaisiin tuoda päätöksentekoon myöhemmin syksyllä. Hankkeen urakan hankinta alkoi kesällä valitsemalla viisi tarjoajaa neuvottelumenettelyllä tehtävään kilpailutukseen. Samalla valmistauduttiin varikon väistötilojen toteuttamiseen Eteläisen Postinpuiston alueelle. Työt varikkoalueella käynnistyivät tammikuussa pohjatutkimuksien laatimisella. Myös Koskelan varikon kehittäminen eteni alkuvuonna yhdessä kaavoittajan, liikuntapalveluiden sekä Staran kanssa.

Alkuvuoden aikana yhä suurempi osa Artic-raitiovaunuista siirtyi Trans-technin takuuajan kunnossapidosta HKL:n omana työnä tehtävään kunnossapitoon. Vaunuihin on tehty lisäksi sarja takuu- ja tyyppivikakorjauksia. HKL antoi yhden vaunun valmistajalle käyttöön korjaustöiden suunnittelua varten ja vaunu siirrettiin takaisin Otanmäkeen tehtaalle tätä varten. HKL on lisäksi teettänyt vaunuun kuljettajan ergonomiaa kehittäviä toimenpiteitä.

HKL on käynyt aktiivisesti neuvotteluja Variotram –raitiovaunujen myynnistä yhdessä Bombardier Transportationin ja saksalaisen SIM –yhtiön kanssa. Vaunuihin on Saksassa suunniteltu mahdollisuus muuttaa niiden telien raideleveys normaaliraidelevyteen (1435 mm), mikä

mahdollistaa niiden käyttämisen nykyistä useamman eri kaupungin raitiotieverkolla. Riippumatta vaunujen myynnin onnistumisesta HKL:n taloudellinen asema on turvattu aiemmin tehdyn sovintosopimuksen perusteella.

HKL laati tammikuussa 2020 sopimuksen viiden M300-metrojunan toimittamisesta Helsinkiin espanjalaisen CAF:n kanssa. Junat toimitetaan kesällä 2022 ennen länsimetron toisen vaiheen (Matinkylä-Kivenlahti) valmistumista. Alkuvuonna jatkui myös VR:n toimesta tehtävä M100-metrojunien peruskorjaus.

Metron kapasiteetin lisäämistä koskeva HKL:n, Länsimetro Oy:n, Espoon kaupungin ja HSL:n yhteinen hanke käynnistyi alkuvuodesta hankejohtajan rekrytoinnilla. Uusi hankejohtaja aloitti toimessaan helmikuun alussa ja käynnisti organisoinnin, jolla toteutetaan aiemman esiselvityksen mukaisia lyhyen ja pidemmän aikavälin kehittämistoimenpiteitä. Hankkeen yleissuunnitelma valmistuu loppuvuodesta 2020.

Helsingin käräjäoikeus antoi maaliskuun lopussa välipäätöksen metron automatisointia koskevien sopimusten purkua koskevassa asiassa. Päätöksen mukaan HKL:llä oli oikeus purkaa sopimukset Siemensin kanssa metrovarikon laajennusosan automatisointisopimusta lukuun ottamatta. Käräjäoikeuden näkemyksen mukaan automatisointiprojektin viivästykset johtuivat Siemensin vastuulla olevista syistä. Päätös osataan vahvisti, että sopimusten purku vuonna 2015 tehtiin oikean arvioon pohjautuen. Käräjäoikeus jatkaa seuraavaksi taloudellisten vaatimusten käsittelyä niin, että päätös saataneen vuonna 2021.

Rautatientorin metroasemalla elokuussa 2019 sattuneen mittavan vesivahingon korjaustyöt jatkuivat alkuvuonna. Metroaseman hissien korjaus valmistui maaliskuussa 2020. HKL laati tapahtuneista kattavan onnettomuus- ja vahinkoselvityksen, jonka pohjalta käynnistettiin useita eri kehitystoimenpiteitä, joita toteutetaan osin yhdessä muiden toimijoiden kuten HSY:n kanssa.

HKL:n organisaation kehittämistä valmisteltiin alkuvuonna liittyen erityisesti omaisuudenhallinta- ja rakennuttamistehtäviin. HKL:n organisaatiota päätettiin muuttaa siten, että syyskuun alusta infra ja kalusto –yksikkö korvataan omaisuudenhallinta- ja suuret kaupunkiraidehankkeet –yksiköillä. Suuret kaupunkiraidehankkeet –yksikön johtajan tehtävää siirtyy syyskuun alussa hoitamaan nykyinen infra- ja kalustoyksikön johtaja Artturi Lähdetie ja omaisuudenhallintayksikön johtajaksi valittiin ulkoisen haun perusteella Antti Nousiainen. HKL:n yksiköiden sisällä organisaatiota kehitettiin mm. infran omaisuudenhallinnan ja kunnossapidon organisoinnilla sekä liikennöinnin esimiestehtäviä uudelleen organisoimalla.

Suoritteet

HKL:n tuottamassa raitio-, metro- ja lauttaliikenteessä tehtiin yhteensä 49,9 milj. matkaa tammi-kesäkuussa. Raitioliikenteessä matkoja tehtiin 35 % ja metroliikenteessä 33 % edellisvuotta vähemmän. Tammi-helmikuussa metro- ja lauttaliikenteen matkustajamäärät olivat nousseet edellisvuoteen verrattuna, raitioliikenteessä oltiin edellisen vuoden tasolla.

Maaliskuusta alkaen korona vaikutti matkustajamääriin. Koronan alussa matkustajamäärät putosivat huomattavasti, noin 70 %:lla. Kesäkuussa raitioliikenteessä matkustajamäärä jäi edellisen vuoden kesäkuun tasosta noin 50 % ja metroliikenteessä noin 40 %.

HSL on sopeuttanut raitio- ja metroliikenteen tarjontaa matkustajamäärien laskun takia ja sopeutus on vaikuttanut maaliskesäkuun liikennesuoritteisiin.

Koko vuoden ennuste on, että raitioliikenteessä linjakilometrejä toteutuu noin 7 % budjetissa suunniteltua vähemmän ja metroliikenteessä noin 5 % budjetoitua vähemmän.

Talousarvion sitovat tavoitteet

Liikenneliikelaitoksen ennustetaan saavuttavan vuonna 2020 sitovista tavoitteista neljä (4) viidestä (5). Laitoksen sitovista tavoitteista raitio- ja metroliikenteen liikennöinnin luotettavuuden ja asiakastyytyväisyyden tavoitteiden ennakoidaan toteutuvan tavoitteen mukaisesti.

Liikenteen luotettavuusennusteessa oletetaan, että poikkeustilanteessa ajetaan harvennettua liikennettä. Tähän pystytään vastaamaan, jos kuljettajien poissaolotilanne ei oleellisesti huonone mahdollisessa epidemian toisessa aallossa.

Asiakastyytyväisyyden ennusteessa oletetaan, että ennen koronaa tehdyn tutkimuksen tulokset näyttävät pysyvän suunnan, jossa metro-matkustajien luottamus olisi palautunut länsimetron avaamista edeltäneelle tasolla. Epidemian vaikutuksesta asiakastyytyväisyyteen ei ole käytettävissä tutkimustietoa. Tyytyväisyys korreloi kuitenkin luotettavuuden kanssa, joten voimme perustellusti ennustaa asiakastyytyväisyystavoitteiden täyttyvän.

Tilikauden tulos on jäämässä budjetoidusta. Tällä hetkellä arvioidaan, että koronatilanne vaikuttaa noin 4-5 milj. euroa HKL:n tulokseen. Tilanne kuitenkin elää koko ajan ja jos koronan toinen aalto syksyllä on kevään kaltainen talousvaikutukset tulevat olemaan suuremmat.

Henkilöstö

Postiosoite

PL 55250
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hkl@hel.fi

Käyntiosoite

Hämeentie 86
Helsinki 00550
<http://hkl.fi>

Puhelin

3101071

Faksi

09655783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI3280001301351509

Alv.nro

FI02012566

HKL:n henkilöstömäärä oli 1 315 henkilöä 30.6.2020 (30.6.2019: 1 272). Vuoden 2019 lopussa henkilöstömäärä oli 1 253. Keskimäärin tammi-kesäkuussa henkilöitä oli 1 285, kun vastaavalla kaudella vuonna 2019 henkilöitä oli keskimäärin 1 234. Kuljettajien määrä on noussut vuodesta 2019.

Käyttötalous

Koko vuoden liikevaihtoennuste on 215,4 milj. euroa eli 7,2 milj. euroa vähemmän kuin tulosbudjetissa. Liikennöintikorvaustuloja on kertymässä 3,6 milj. euroa budjetoitua vähemmän. HSL sopeutti liikenteen tarjontaa maalis-heinäkuun osalta matkustajamäärien vähentyessä koronatilanteen takia. Myös syysliikenteen suoritelmäärät jäävät budjetissa suunnitellusta tasosta.

HKL:n saama kaupungin tuki on jäämässä budjetoidusta tasosta 2,2 milj. euroa. Syynä on Länsimetro Oy:n vastikkeet, joita korvataan kaupungin tuen kautta. Vastikkeet jäävät budjetoidusta tasosta.

HSL:ltä veloitettavia infrakorvauksia ennustetaan toteutuvan 1,2 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Liiketoiminnan muut tuotot ovat ennusteessa 18,1 milj. euroa eli 2,9 milj. euroa budjetoitua vähemmän. HKL:n saamat mainos- ja vuokratulot ovat jäämässä selvästi budjetoidusta koronan takia. Mainostuloja ovat toteutumassa 2,2 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Menoissa koronan takia esimerkiksi liikennöinnin sähkömenoja, kuljettajille maksettavia lisiä ja asiantuntijapalveluiden ostoja on toteutumassa budjetoitua vähemmän.

Liiketoiminnan muut kulut ovat ennusteessa 25,9 milj. euroa eli 2,5 milj. euroa budjettia vähemmän. Länsimetro Oy:lle maksettavia yhtiövastikkeita tullaan maksamaan budjetissa ennakoitua vähemmän.

Investoinnit

HKL:n investointiennuste on 208,0 milj. euroa. Koronalla ei ole toistaiseksi ollut suurta vaikutusta investointien etenemiseen, mutta pitkityessään vaikutuksia voi tulla esimerkiksi materiaalihankintojen viivästyttämisen seurauksena.

Suurin yksittäinen investointi on Raide-Jokerin infra 88,4 milj. euroa. Raide-Jokerin varikkoinvestointi on 18,5 milj. euroa ja Kalasataman raitiotiet 14,0 milj. euroa.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

21.08.2020

Asia/4

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL osavuosisikatsaus Q2 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 30.04.2020 § 71

HEL 2020-005318 T 02 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi liikenneliikelaitoksen (HKL) osavuosisikatsauksen 1.1. – 31.3.2020.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi